

10-12 YOSHLI FUTBOLCHILARNING TEXNIK TAYYORGARLIGINI TADQIQ QILISH

N.M.Yusupov

O'zDJTSU dotsenti

Toshpulatov Abbas Saidmurodovich

O'zDJTSU 2-bosqich, M 56-21 guruh magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7902091>

Annotatsiya. Mazkur maqolada 10-12 yoshli futbolchilarning texnik tayyorgarligini tadqiq qilish haqida so'z boradi. Maqola davomida asosli fikr va mulohazalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: yosh futbolchilar, texnik tayyorgarlik, asosiy mezon.

RESEARCH OF TECHNICAL TRAINING OF 10-12-YEAR-OLD FOOTBALL PLAYERS

Abstract. This article is about researching the technical training of 10-12-year-old football players. Reasonable opinions and comments are presented throughout the article.

Key words: young players, technical training, main criteria.

ИССЛЕДОВАНИЕ ТЕХНИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ФУТБОЛИСТОВ 10-12 ЛЕТ

Аннотация. Данная статья посвящена исследованию технической подготовки футболистов 10-12 лет. Обоснованные мнения и комментарии представлены на протяжении всей статьи.

Ключевые слова: юные игроки, техническая подготовка, главный критерий.

Bolalar-o'smirlar sport sohasidagi zamonaviy tadqiqotlar olimlar diqqatining dasturiy-usuliy hujjatlarda asosiy bo'limlar mazmunini takomillashtirishga qaratilayotganligi bilan tavsiflanadi. Olimlar bugungi kunda mamlakatimiz futbolchilari to'pni boshqarish texnikasi bobida eng kuchli chet el o'yinchilaridan orta qolayotganliklarini qayd etmoqdalar, bu esa amaliyotga ko'p yillik tayyorgarlikning dastlabki bosqichlaridanoq mashg'ulotlarni tashkil etishning yangicha asoslangan usularini tatbiq etishni talab qilmoqda.

Mamlakatimizdagi qator futbol mutaxassislarining ta'kidlashicha, o'zbek futbolchilarining eng yaxshi chet ellik futbolchilardan ortda qolayotganligini, eng avvalo yosh futbolchilarning tayyorgarligida eng dastlabki bosqichlardanoq nuqsonlar mavjudligi bilan izohlash mumkin. Yosh futbolchilarni tayyorlash – ilmiy - tadqiqot ma'lumotlariga hamda mamlakatimiz va horij mutaxassislarining ilg'or tajribalariga tayanadigan uzoq muddatli, serqirra jarayondir. Biroq hozirgi paytgacha yosh futbolchilarning musobaqa faoliyatiga xos yosh xususiyatlari muammosi deyarli o'rganilmagan. Afsuski, BO'SM va OZIBO'SM uchun amaldagi o'quv dasturlarida o'z aksini topgan ushbu holat futbolchilarning texnik tayyorgarligi samaradorligini oshirish imkoniyatlarini kengaytirishga yordam bermaydi.

Yosh futbolchilar musobaqa faoliyati tuzilishining yosh dinamikasi xususidagi ilmiy ma'lumotlarning yo'qligi, ayniqsa, to'pni boshqarish texnikasini o'rgatishning dastlabki bosqichida yaqqol ko'zga tashlanadi. Oqibatda, boshlang'ich bosqich usuliyatidagi bir qator masalalar, xususan, o'yin texnikasining alohida elementlarini o'rgatish izchilligi to'g'risidagi masala ochiq qolmoqda, bu esa keyinchalik, ma'lum ma'noda umuman texnik mahorat darajasini

chegaralab qo‘yadigan omilga aylanishi mumkin. Shuning uchun ham futbolchilarning texnik takomillashuviga yangi usuliy yondashuv yo‘llarini izlash muammosi dolzarb hisoblanadi.

Futbolchilar sport mahoratining asosi texnik tayyorgarlik bo‘lib, uning darajasini ko‘p jihatdan o‘yinning samaradorligi va tomoshabopligi bilan belgilaydi. Boshqa tomondan, futbol mutaxassislari o‘zbek futbolchilarining to‘pni boshqarish texnikasi borasida eng kuchli chet el futbolchilaridan muayyan darajada ortda qolayotganliklarini qayd etmoqdalar. Yaqin vaqtgacha bu yuqori malakali jamoalarning muammosi edi, endilikda u yosh futbolchilarga ham taalluqli. O‘rta qolishning alohida tarkibiy qismlaridan biri sifatida, xususan, to‘pni qabul qilish va uning nazorati bilan bog‘liq harakatlarni tezkor faoliyatlarda samarali bajarish qobiliyati ko‘rsatiladi. Birinchi navbatda, bu sport maktablarida o‘rgatish jarayoni va mashg‘ulotlarning uncha yuqori bo‘lmagan darajasi, texnik tayyorgarlik usuliyatidagi xatolar, murabbiylarning ma‘lum bir qismida bolalar va o‘smirlar bilan ishlashga ijodiy yondashuvning yo‘qligi tufaylidir. O‘zbek futbolida ijrochilarning cheklangan imkoniyatlari – zahira tayyorlashda ko‘p yillar davomida atletizmning ustuvor bo‘lganligi natijasi. Futbol taraqqiyotining hozirgi bosqichida o‘yin shiddati o‘sib boryapti, bu o‘yinchidan, eng avvalo, kutilmaganda o‘zgaradigan vaziyat, chegaralangan vaqt va makon sharoitida texnik-taktik usullarni tez va samarali bajara bilishni talab etadi.

Bugungi kunda muvaffaqiyatlarga erishishni istagan jamoa tez o‘ynashi, ya‘ni oqilona texnikaga ega bo‘lgan va uni tezkor harakatlar bilan uyg‘unlashtira oladigan o‘yinchilardan iborat bo‘lishi lozim. Shunga ko‘ra ayrim futbol mutaxassislari “tezkor texnika” degan atamani qo‘llaydilar. Hujum va himoya orasidagi kurashlar o‘z zaminida fintlar, dribling va tez hamda aniq yashirin uzatishlar yotadigan o‘tkir texnika yordamidagina hujum foydasiga hal bo‘lishi mumkin. Mamlakatimiz va chet el mutaxassislarning fikricha, ommaviy mudofa chog‘ida golli holatlar faqat to‘pni oqilona, tez va aniq qabul qilish orqali yuzaga keltiriladi. Bunday sharoitda, odatda, to‘pli o‘yinchi yoki uning sheriklari ikki-uch raqibni ishonch bilan aylanib o‘tish ko‘magidagina zarba berish mumkin bo‘lgan vaziyatga chiqa oladilar. Biroq bu, ayniqsa, fintlar, aldab o‘tishlar bobidagi alohida mahorati g‘ayri-oddiy darajada yuksak bo‘lgan futbolchilarninggina qo‘lidan keladi.

Texnik ko‘nikmalar oddiy, tezkor va maqsadga muvofiq bo‘lishi kerak. Ilgari juda muhim sanalgan texnik usullar, masalan, to‘pni butunlay to‘xtatish o‘yinda juda kam qo‘llanadigan bo‘ldi, zero, zamonaviy oqilona o‘yinda to‘pni to‘xtovsiz ravishda harakatga uzatishga o‘tib borilyapti. Ikkinchi tomondan, ayrim texnik usullar katta ahamiyatga ega bo‘lib qoldi. Bu yerda gap fintlar, aylanib o‘tish, yashirin uzatish ustida ketyapti. Ammo aylanib o‘tishni o‘yinchilar juda yaxshi o‘zlashtirib olganlaridagina u muvaffaqiyat keltirishi mumkin. Shuning uchun texnik tayyorgarlik ko‘p yillik jarayonning mantiqiy bir halqasi hisoblanadi va uning har bir bosqichi o‘z muayyan maqsadlari, vazifalariga ega. Axir, dastlabki o‘rgatish bosqichida o‘yin usullarini o‘zlashtirib olishdagi qayd etilgan orqada qolishlar futbolchilarning keyingi tayyorgarligiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Texnik tayyorgarlik turli mashg‘ulot vositalarining tasodifiy yig‘indisi bo‘la olmaydi. Muhimi, shunday vositalarni tanlab olish kerakki, ular ko‘p yillik tayyorgarlik jarayonining har bir bosqichida o‘yin texnikasini muvaffaqiyatli o‘zlashtirishga zarur ijodiy ta‘sir o‘tkazsin. Yosh futbolchilarning texnik tayyorgarligida tizimli yondashuv tasodifiy hol emas. Uni texnik tayyorgarlikning yetilgan muammosini hal etish va muayyan usuliyat yordamida boshqariladigan o‘rgatish jarayonini yaratish zarurati taqozo etadi. Tizimli yondashuv tayyorgarlikning barcha

elementlarini yagona dinamik tuzilmaga birlashtirish va hisobga olishni nazarda tutadiki, bunda har bir element u yoki bu texnik usulning dinamikasi va mukammalligi darajasini ajratishga imkon beradigan tizimli sifatga ega.

Ma'lumki, texnik mahorat futbolchi biladigan texnik usullarning hajmi va serqirraligi, shuningdek, ularni o'yin sharoitida samarali qo'llash malakasi bilan tavsiflanadi. Futbol texnikasi to'p bilan muomala qilish uslublari va usullarlarining katta guruhi yig'indisidan iborat ekan, uni o'rganish murakkab va uzoq jarayonga aylanadi.

Kam vaqt va kuch sarflab o'rgatish masalalarini hal etishda o'rganilayotgan materialni tizimlashtirish va texnikaga o'rgatishning oqilona izchilligini aniqlash katta ahamiyatga ega.

REFERENCES

1. Абидов Ш. У. Ёш футболчиларни техник-тактик ҳаракатларини мусобақа шароитида баҳолаш ва самаладорлигини аниқлаш //Fan-Sportga. – 2020. – №. 6. – С. 17-19.
2. Абидов, Ш. У. "Ёш футболчиларни техник-тактик ҳаракатларини мусобақа шароитида баҳолаш ва самаладорлигини аниқлаш." *Fan-Sportga* 6 (2020): 17-19.
3. Абидов, Шавкат. "Футбол ўргатишда дастлабки тайёрлов гуруҳларида техник-тактик кўникмаларни ривожлантириш." *O 'zbekiston milliy universiteti xabarлари* 1.7 (2022).
4. Абидов Ш. У., Уматқулов Ж. А. Соғлом турмуш тарзи–машғулотларни асосий мақсади сифатида //Академические исследования в современной науке. – 2022. – Т. 1. – №. 18. – С. 4-8.
5. Abidov Sh. U., Igamberdiev O. R., Bozorov S. R. Yosh futbolchilar mashg'ulotlaridagi yuklamalari hajmini yoshga qarab o'zgarishining maxsus harakat sifatlariga ta'sir etishi //Eurasian Journal of Academic Research. – 2022. – Т. 2. – №. 10. – С. 229-236.
6. Артиқов А. А. Футбол спорт турида дарвозага зарба бериш аниқлигини баҳолаш услубияти //Fan-Sportga. – 2022. – №. 1. – С. 48-51.
7. Артиқов А. А. Ёш футболчиларни дарвозага зарба бериш аниқлигини ўрганиш //Fan-Sportga. – 2021. – №. 3. – С. 79-81.
8. Артиқов, АА. "Футболчиларнинг техник усуллари аниқлигини такомиллаштиришга йўналтирилган махсус машқлардан фойдаланиш самарадорлигининг таҳлили." *Фан-спортга* 3 (2020): 16-18.
9. Артиқов АА Футболчиларнинг, техник усуллари аниқлигини. "такомиллаштиришга йўналтирилган махсус машқлардан фойдаланиш самарадорлигининг таҳлили." *Фан-Спортга.–2020* 3 (2020): 16-18.
10. Бозоров С. Р., Олимжонов Б. Дастлабки тайёрлов гуруҳи босқичида шуғулланувчи болларни машғулотларини ташкил этиш //Академические исследования в современной науке. – 2022. – Т. 1. – №. 18. – С. 13-17.
11. Бозоров, Сирожиддин Рустам Ўғли. "Спортчиларни шуғулланганлик даражасини аниқлашнинг замонавий усуллари таҳлили (футбол спорт тури

- мисолида)." *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)* 2.2 (2022): 410-419.
12. Igamberdiyev, Obidjon. "YOSH FUTBOLCHILARNI TANLAB OLISH VA SELEKSIYALASHDA YANGI TADQIQ QILISH USLUBIYATLARI." *Академические исследования в современной науке* 1.17 (2022): 159-165.
  13. Igamberdiyev, Obidjan. "THE EFFECTIVENESS OF USING TESTS FOR ASSESSING THEIR MOTOR SKILLS IN THE SELECTION OF YOUNG FOOTBALL PLAYERS." *International Bulletin of Applied Science and Technology* 3.4 (2023): 451-456.
  14. Игамбердиев, О. Р. "Умумтаълим мактабларидаги 11-12 ёшли ўқувчиларни футбол билан шуғуллантириш орқали жисмоний тайёргарлигини ошириш." *Автореф. дисс. н. ф. б. ф. д (PhD)–Чирчиқ* 58 (2022).
  15. Игамбердиев О., Бозоров Ф. ОСОБЕННОСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ФУТБОЛИСТОВ //Академические исследования в современной науке. – 2022. – Т. 1. – №. 17. – С. 169-173.